

is afgenomen; echter wél is er bezwaar, als een plaatselijke overheid het salaris wil brengen zelfs onder het peil, waarop het in 1914 stond, en dat toen al veel te laag was.

Een artikel in *The Med. Off.* is aan deze kwestie gewijd; het bespreekt met name het feit, dat te Portsmouth een geneeskundig ambtenaar werd opgeroepen tegen een salaris van £ 450. Door het blad zelf worden oproepingen, waarbij een salaris beneden de £ 500 wordt aangeboden, geweigerd, evenals door het *Brit. med. Journ.* en *The Lancet*. Het blad verwacht dan ook, dat niemand naar deze betrekkingen zal. De Society of Medical Officers of Health beschouwt ook £ 500 als een onvoldoende jaarwedde. Voor een arts vol-ambtenaar moet volgens deze vereeniging het salaris ongeveer £ 800 bedragen, voor een assistent kan het lager zijn. De „directeur van den gezondheidsdienst” te Portsmouth, een havenstad van 25000 inwoners, behoort volgens haar £ 1800 per jaar te verdienen. In het algemeen meent zij, dat het salaris, aan een dergelijken functionaris toegekend, niet lager mag zijn dan het inkomen van de eerste geneeskundigen uit de stad.

De regeering vertoont nog niet veel neiging om op deze eischen in te gaan; voor één der tuberculose-artsen te Londen achtte zij een maximumsalaris van £ 750 voldoende:

BRENKMAN.

VERGIFTIGE BESSEN IN PARKEN. — Een Engelsche rechter heeft den eigenaar van een particulier park, waarin belladonnaplanten als sierplanten groeiden, tot schadevergoeding veroordeeld, te betalen aan den vader van een kind, dat na het eten van de bessen dezer planten gestorven was (*Health*, Dec. 1921—Jan. 1922)

BURGERLIJK-RECHTERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID IN ENGELAND. — Een arts is het slachtoffer geworden van de heerschende toestanden op het gebied der rechterlijke aansprakelijkheid. Hij had *zonder hulp* van X-stralen een been gezet — de breuk was vlot genezen, maar na 14 dagen volgde bij een val re-infractie. De rechter grondde zijn meening, dat de arts hier schuld had, op het feit, dat hij geen gebruik van het röntgentoestel gemaakt had om de diagnose en de consolidatie te controleeren. De arts werd tot £ 750 schadevergoeding veroordeeld (onverminderd de proceskosten, samen een kapitaaltje). De Engelsche artsenwereld is uit den aard der zaak een en al verontwaardiging en heeft een inschrijving geopend, die in weinig weken reeds meer dan £ 500 opbracht. De schaduwzijde van de zaak was, dat de desbetreffende arts niet verzekerd was tegen de gevolgen van rechterlijke aansprakelijkheid. De verzekeringslichamen worden thans bestormd door geneeskundigen, die zich willen verzekeren. Erger is, dat het bovendien aanklachten regent van ontevreden patiënten, die eischen om schadevergoeding indienen (*Health* Dec. 1921—Jan. 1922).

SCHUURMANS STEKHOVEN.

INGEZONDEN.

HET VERBAND TUSSEN TUBERCULOSE EN DEMENTIA PRAECOX.

In dit *Tijdschrift* (1921, II, bldz. 591) komt een beschouwing voor van VAN TROTSBURG over de oorzaak van tabes dorsalis, dementia paralytica en dementia praecox. De hypothese daarin gegeven over het ontstaan van tabes dorsalis en dementia paralytica als naziekten van syphilis, wil ik niet nader bespreken, doch alleen opmerken, dat mij de vergelijking met bacillendragers wat ver gezocht schijnt. Dat echter deze hypothese den schrijver ertoe brengt het verband tusschen syphilis, tabes en paralyse te vergelijken met het — zeer problematisch — verband tusschen tuberculose en dementia praecox, verdient nadere beschouwing. Tusschen de eerste drie ziekten toch heeft langdurige ervaring een vrij stevig oorzakelijk verband gelegd, tusschen de laatste twee is dit in geen deele het geval. VAN

TROTSENBURG begint met te zeggen, dat er z.i. geen ziekten zijn, die zóó algemeen over de geheele wereld verspreid voorkomen, als tuberculose en dementia praecox. Dit is echter geen reden tot het zoeken van eenig verband; integendeel moet dit feit ons dubbel voorzichtig maken om geen verband te zien, waar het niet is. Dat de praecoxlijders in een gesticht een hooge sterfte aan tuberculose leveren, is elk gestichtsgeneesheer bekend. De door VAN TROTSENBURG aangehaalde statistiek van STUURMAN geldt ook gestichtspatiënten; dus zware praecoxlijders, bij wie en de ziekteverschijnselen (katalepsie, exaltatietoestanden, geheele of gedeeltelijke voedselweigering, slechte zorg voor eigen gezondheid) en de langdurige gestichtsverpleging oorzaak van het opleven eener latente tuberculose kunnen zijn. STUURMAN komt tot een tuberculose-sterfte der praecoxlijders van 50 pCt. „Wanneer wij”, zegt VAN TROTSENBURG, „daarbij in aanmerking nemen, dat ook hier de latere candidaten voor dementia praecox bij voorkeur zouden moeten worden gezocht onder degenen, bij wie de besmetting met tuberkelbacillen slechts een zwakke reactie en derhalve weinig ernstige ziekteverschijnselen heeft verwekt, vervolgens, dat slechts een klein deel der overledenen ter lijkopening komt, en eindelijk, dat menig lijder aan tuberculose aan een tusschenkomende ziekte sterft, dan zou het morbiditeitscijfer zeer goed de 100 pCt. kunnen naderen”. Dit gaat m.i. niet op. De statistiek zou ook over dementia praecox buiten de gestichten moeten loopen. Daar de schrijver zelf de dementia praecox een der meest voorkomende ziekten noemt, zal hij toch zeker toegeven, dat de meeste praecoxlijders, de lichte gevallen, of nooit in een gesticht komen, of als genezen ontslagen met grootere of kleinere defecten als „normale” lieden in de maatschappij verkeeren. Het heeft mij in mijn werkkring in Indië o.a. getroffen, hoeveel lichte praecoxlijders zich onder Javaansche contractkoelies bevinden. Mij is van een oorzakelijk verband met tuberculose nooit iets gebleken. Daar de eerste verschijnselen der dementia praecox zich meestal reeds tijdens of kort na de puberteit, althans op jeugdigen leeftijd, ontwikkelen, komt het mij niet waarschijnlijk voor, dat deze ziekte een „naziekte” der tuberculose zou zijn. De beide voorbeelden uit Gravé, door VAN TROTSENBURG bldz. 594 aangehaald, zijn niet als een pleit voor den oorzakelijken samenhang te beschouwen.

Is de door meer psychiaters verdedigde samenhang tusschen tuberculose en dementia praecox juist, dan zullen allicht de artsen der tuberculose-sanatoria veel praecoxlijders onder hun patiënten of oud-patiënten zien. Volgens VAN TROTSENBURG staat „dwalen aan ieder vrij”. Het zou mij echter belang inboezemen, of de tuberculose-artsen in staat zouden zijn, of hem, of mij van een dwaling te genezen in zake het verband tusschen tuberculose en dementia praecox.

Batang Toroe, December 1921.

P. P. LEENDERTZ, *aris*.

VRIJE SPECIALISTENKEUZE IN DE ZIEKENHUIZEN.

I.

Naar aanleiding van de gedachtenwisseling daaromtrent in de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst gevoerd, heeft de Geneeskundige Vereeniging tot bevordering van het Ziekenhuiswezen aan een commissie opgedragen een nota op te stellen aangaande *de vrije specialistenkeuze in de ziekenhuizen* 1). Tot mijn leedwezen bemerk ik, dat de aangewezen commissie zich reeds van haar taak gekweten heeft, hoewel de besprekingen, die het hoofdbestuur der Maatschappij daarover gehouden heeft met gedelegeerden van genoemde vereeniging nog niet geëindigd zijn.

In de nota, die de Vereeniging tot bevordering van het ziekenhuiswezen in haar vergadering van 26 November 1921 met algemeene stemmen heeft goedgekeurd, worden de argumenten, die de specialisten aanvoeren om de vrijespecialistenkeuze in de ziekenhuizen te verdedigen, niet genoemd en het was m.i. toch de taak der

1) Zie dit *Tijdschrift*, vorige week, bldz. 328.